

1. Ватаманюк О. З. Визначення особистих заощаджень в економіці України. *Фінанси України*. 2007. № 1. С. 75.

2. Вдовиченко А. М. Фінансовий потенціал населення: нові можливості інноваційного розвитку економіки України: монографія. Національний університет ДПС України, 2012. 225 с.

3. Ібрагімова Д. Х. Типи ощадної і кредитної поведінки. *Моніторинг суспільної думки*. 2009. № 2. С. 90.

Романків Аліна Андріївна
студентка 3 курсу факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник - к.е.н., доцент Петрушка О. В.

МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Питання місцевих бюджетів набуває особливої актуальності на шляху євроінтеграції України. Становлення місцевих бюджетів багато в чому залежить від правильності, повноти та оптимальності застосування положень Бюджетного кодексу. Крім того, місцеві бюджети є вагомим інструментом впливу на соціально-економічний розвиток регіонів, обумовлений складною політичною ситуацією та фінансовою кризою в країні, що безпосередньо впливає на рівень життя населення та його можливість задовольняти свої потреби.

Тому виникає необхідність підвищити самодостатність та збалансованість місцевих бюджетів, рівень їх фінансової спроможності, а також чітко сформулювати напрями використання бюджетних видатків.

В Україні основними джерелами наповнення доходної бази місцевих бюджетів є закріплені доходи та офіційні трансферти, тому місцевим органам влади необхідно впливати на розвиток бази надходжень закріплених доходів і збільшення частки власних доходів. Зокрема, забезпечувати підтримку підприємств, що створюють нові робочі місця й збільшують фонд оплати праці;

застосовувати режим жорсткої економії бюджетних коштів; сприяти розвитку малого та середнього бізнесу та ін.

Окрім цього, важливим є розробка дієвих підходів щодо зміцнення фінансової забезпеченості територіальних громад, запровадження інструментів бюджетного регулювання міжбюджетних відносин, спрямованих на формування виваженої бюджетної політики на рівні місцевого самоврядування [1].

Однак протягом багатьох років в Україні існують проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів, що перешкоджають перетворенню місцевої влади на вагомий інструмент соціально-економічного розвитку територій. Сюди належить:

- брак коштів органів місцевої влади та нестабільність надходжень;
- постійна нестача фінансових ресурсів у органів місцевого самоврядування;
- зростання міжбюджетних трансфертів у складі доходів місцевих бюджетів через постійну нестачу ресурсів;
- високий ступінь централізації фінансових ресурсів у державному бюджеті;
- залежність системи формування та виконання місцевих бюджетів від рішень органів влади тощо [2].

Окрім цього, негативними факторами, що впливають на динаміку надходжень до місцевих бюджетів, є зниження темпів соціально-економічного розвитку країни, зростання безробіття, загострення інфляційних процесів, девальвація національної валюти, що спостерігалися останнім часом у державі. У разі збереження прискорених темпів зростання видатків на фінансування бюджетної сфери, що знаходяться в компетенції органів місцевої влади, проблема нестабільності надходжень є дуже гострою [3].

Усі вище перераховані проблеми спричиняють необхідність пошуку способів збільшення дохідної бази місцевих бюджетів, її оптимізації, вдосконалення системи формування міжбюджетних трансфертів, а також потребують внесення змін до нормативно-правової бази, яка регулює ці питання.

На сьогоднішній день, прийнято цілу низку законодавчих документів, спрямованих на децентралізацію бюджетних повноважень та підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами в центрі та на місцях. Однак, практична їх реалізація демонструє необхідність подальшого системного реформування економіки країни, оскільки

реалізація заходів лише у сфері реформування міжбюджетних відносин не дасть очікуваних результатів без стимулювання розвитку реального сектору економіки, як основного джерела фінансових ресурсів [4].

Таким чином, підвищення самостійності регіонів вимагає формування принципово нового механізму фінансових відносин, що базуються на принципах самоуправління, самофінансування та самозабезпечення, які відповідають ринковим умовам господарювання і, водночас, зберігають цілісність та єдність всіх ланок бюджетної системи країни [5, с. 61].

Тому, в умовах підвищення самостійності регіонів сутність місцевих бюджетів набуває нового змістовного навантаження, зокрема, варто розглядати місцеві бюджети як систему грошових відносин, що виникають між суб'єктами фінансової системи на мікро та макрорівнях з приводу формування, розподілу та використання ресурсів місцевих бюджетів, заснованих на забезпеченні фінансової стійкості та виконанні умов їх фінансової безпеки.

Подальший розвиток системи формування місцевих бюджетів доцільно здійснювати із урахуванням досвіду країн з розвинутою та трансформаційною економікою в частині підвищення ролі власних доходів, збільшення фінансової основи місцевого самоврядування.

Література:

1. Набатова Ю. О., Ус Т. В. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів. *Ефективна економіка*. 2015. №5.

URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4100>(дата звернення: 01.04.2020).

2. Бюджетне забезпечення територіальних громад України: тенденції останніх років. *Галузевий моніторинг*. 2012. № 9
URL: <http://dialogueauc.org.ua/sites/all/sites/dialogueauc.org.ua/mon9.pdf>
(дата звернення: 01.04.2020).

3. Богуславська А. О., Набатова Ю.О. Фактори впливу на обсяги податкових надходжень місцевих бюджетів. *Ефективна економіка*. 2017. №9.

URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (дата звернення: 01.04.2020).

4. Воробйов Ю. М., Когут І. А. Формування фінансової стійкості місцевих бюджетів в умовах підвищення самостійності регіонів: монографія/ за ред. Ю.М. Воробйова, І. А. Когут. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2012.249 с. URL: <https://economuch.com/finansov-osnovyi/formuvannya-finansovoji-stiykosti-mistsevih.html> (дата звернення: 01.04.2020).

5. Місцеві фінанси: підруч. / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. 2-ге вид., доп. і перероб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2015. 448 с.

Романчук Ігор Богданович

студент 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Кириленко Ольга Павлівна

д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Одним з принципів реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади є державна підтримка місцевого самоврядування. Основними джерелами коштів для фінансової підтримки є державний бюджет України а також сформований у його складі державний фонд регіонального розвитку (ДФРР). Безпосередньо з держбюджету кошти надаються у вигляді субвенцій, останніми роками це – субвенції на соціально-економічний розвиток, на інфраструктуру ОТГ, на розвиток медицини у сільській місцевості. Окрім субвенцій з державного бюджету виділяються кошти на будівництво спортивних об'єктів та на підтримку секторальної регіональної політики (табл. 1).

Таблиця 1

Державна підтримка на розвиток громад і розбудову інфраструктури в регіонах України за 2014–2019 рр., млрд грн*

Види державної допомоги	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Субвенція на соціально-економічний розвиток	0,5	0,8	3,3	6,2	5,0	4,7